

Emlékezés Dr. habil. Vilmos László C.Sc. egyetemi docensre (Budapest, 1955. május 9. – Pécs, 2019. május 23.)

„az ember múlandó képződmény”, „egy árnyék álma”

(8. Pythói óda 95)

Súlyos veszteség érte a PTE–BTK TTI Ókortörténeti Tanszékét, a Vilmos- és Gilbert-családot, a kollégákat, barátokat és tanítványokat. Két héttel 64. születésnapja után érkezett a megváltoztathatatlan hír. Néhány napos kórházi ápolása, műtete idején még bizakodtunk, hiszen volt egy javuló, reménykeltő szakasz... Még megtudhatta, milyen sokan mozdultak meg betegsége hírére az ország legkülönbözőbb pontjain, és adtak/küldtek vért a kezeléséhez, tudta, hogy visszavárjuk, ahogy az utóbbi évek több komoly orvosi beavatkozása után történt, májusban is reméltük gyors visszatérését.

1973-ban az ELTE Apáczai Csere János Gimnáziumában érettségizett, egyéves katonai szolgálat után kezdte meg tanulmányait az ELTE-BTK történelem-angol szakán. Hódmezővásárhelyen töltött katonaideje alatt ismerkedett meg legjobb barátjával, Fábíán Zoltán Imrével, egyetemi tanulmányaik alatt együtt keresték a legérdekesebb témákat és órákat. Vilmos László érdeklődése, a kezdeti modern angol irodalom helyett – elsősorban Hahn István hatására – hamar az ókori történelem és irodalom/nyelvek felé fordult. Diplomát latin–ógörög–történelem szakon szerzett (1980). Az ELTE Egyetemi Könyvtárában, különböző munkakörökben töltött kezdő évei alatt 1984-ben egyetemi doktorátust szerzett *„A görög sötét kor társadalma (i.e. XII–VIII. sz.) és a polis kialakulása”* c. dolgozatával, óraadóként tanított az ELTE-n, és elvégezte az aspirantúrát (1984–1986) is.

1987-ben került Pécsre, ahol az 1983-tól fokozatosan újjáalakuló egyetemi szintű bölcsészképzés lehetőségét biztosított számára, hogy az ide válogatott szakemberek közé kerülhessen. Ezzel az újjászervezéssel és egy jövőbeli ókortanszék megalapítá-

Vilmos László elnököl

a *JELKÉP, SZIMBÓLUM, TOPOSZ – Ókortörténet és régészet az interdiszciplinaritás jegyében. Pannonia ünnepe, IV. Az Európa Kutatócsoport, 2013/14-es tanév tavaszi szemeszterében – Tóth István 70. születésnapja tiszteletére rendezett konferenciáján, 2014. június 21-én.*

sával Ormos Mária Tóth Istvánt bízta meg, aki korábban a Fiala Archaeológusok Szövetsége – magán alapítású, intézményen kívüli szervezet javaslatai és ismeretségei – alapján válogatta össze a századforduló környéki 15–20 évben az ország egyik, ha nem a legjobb, legátfogóbb profillal és szakembergárdával bíró Ókortörténeti Tanszékét. Ennek kiteljesítésében már aktívan részt vett Vilmos László is, általa került a tanszékre az egyiptológus Fábian Zoltán Imre. Szakmai előmenetelében kandidátusi disszertációjának 1995. évi megvédése (*A korai görög társadalom és a polis*) egy évvel később docensi előléptetést eredményezett, ezután megbízott tanszékvezető, tanszékcsoporthoz vezető is volt. Majd hosszabb időre tanszékvezetőnk Vargyas Péter lett, mindannyiunk egyetértésével, és annak a hátránynak vállalásával is, hogy nem pécsi lakos. Vilmos László elvégzett minden ráháruló, az általánosan előírton messze túlmenő oktatási feladatot. Tanszékünkön belül körbejártak a szervezési-hivatali teendők.

Az Ókortörténeti Tanszék nappali és levelezős képzésén kívül éveken át tanított az Orvoskaron angol nyelven latint, a Pécsi Hittudományi Főiskolán görögöt, a Klasszika-filológia Tanszéken görögöt és latint, tagja volt az Ókortudományi Társaság választmányának, több cikluson keresztül a Pécsi Tagozat elnöke is volt. Tanított az Interdiszciplináris Doktori Iskola Ókori programjának aktív oktatójaként is. Szerkesztőbizottsági tagja volt a tanszékcsoporthoz újraindított *Specimina nova* évkönyvnek, tagja volt az Európé Kutatócsoportnak és a Gazdaságtörténeti Kutatócsoportnak is. Az évenkénti Európé-konferenciákon előadó és elnök, a kétévenként szervezett Magyar Ókortudományi Konferenciákon többször szekciószerző volt. Fordított szakirodalmat angolból, auctorokat ógörögből (Xenophón, Démostenész). Nem csak az ókoron belül voltak széleskörű ismeretei, hanem napjaink kultúrája, közéleté sem volt tőle idegen territórium. Biztos háttéré a szerető és szeretett családja volt.

A teendők és feladatok mindig megtalálták, a megérdemelt elismerés kevésbé. Az új előmeneteli követelmények szerint teljesítenie kellett a(z 1996-ban megszerzett) docensi fokozathoz utólag előírt habilitációt is. Az Egyetemi Doktori és Habilitációs Bizottság nem talált hiányolható benyújtott pályázatában és teljesítményében. Ő volt az ókor „Jolly Joker”-e, az új és még újabb képzési formákban, kurzus- és tantárgy-konstrukciókban a mindig, mindenre alkalmas személy, legyen szó historiográfiáról, vallásról, vallástörténetről, művészetről, művelődéstörténetről, kereskedelemről, jogról vagy gazdaságról. Azon kevesek közé tartozott, akik nélkül az egyetem nem *universitas*, csak üresen kongó falak összessége.

Mindannyiunk nagy vesztesége, hogy kedves témájából, a homéroszi eposzok kulturális antropológiai-történeti szempontú vizsgálatáról készülő könyvét nem vehetjük kézbe. Talán a számítógépéből előhívható töredékek elérhetőek lehetnek, tájékoztatnak, esetleg folytathatók, kiegészíthetőek, kiadhatók lennének?

Tőle pletykát, személyeket bántó megjegyzéseket nem lehetett hallani. Készséges, segítőkész kolléga és jó tanár volt, feladatát mindig komolyan vette, az antik történelmet az elsődleges forrásokból, lehetőleg eredeti nyelven, vagy hiteles for-

dításokban igyekezett tanítani. Tanítványai tisztelték és szerették, még a vizsgáin is tanított. Mindig volt egy-egy biztató szava a fiatalok számára, egy mosolya vagy vicce biztatásul, vagy az esetleges kudarcok oldására. Többnyire mosolyogva fordult mindenkihez.

Nagyon hiányzik széleskörű tudása, személyisége, humánuma a megtépzott, veszteségeitől vérző Ókortörténeti Tanszéken, az ókoros egyetemi szintű és doktori képzésben is. Az ókorosok közül harmadikként távozott úgy, hogy nem érhetette meg nyugdíjas korát...

*felköltöztek a szavak
a mennybe
csönd van
csak az úr léptei
kongnak az úrben*

Kányádi Sándor

Fekete Mária

Gyászolók a ravatal körül. Gela (szicíliai görög gyarmatváros)
Feketealakos festett agyagtábla (pinax), Kr. e. 6. század második fele¹
Magasság: 9 cm (3,5"); Szélesség: 16,8 cm (6,6")
6. század második fele
Henry Walters, Baltimore
Walters Art Museum, Baltimore²

¹ [https://en.wikipedia.org/wiki/File:Gela_Painter_-_Black-Figure_%22Pinax%22_\(Plaque\)_-_Walters_48225.jpg](https://en.wikipedia.org/wiki/File:Gela_Painter_-_Black-Figure_%22Pinax%22_(Plaque)_-_Walters_48225.jpg)

² https://en.wikipedia.org/wiki/Ancient_Greek_funeral_and_burial_practices